

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
http://www.credit-rating.com.ua

Рейтинговий звіт PLTV 001-003 - short

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Полтава
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія	оновлення
Дата визначення:	02.09.2008 р.
Дата оновлення	03.12.2009 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaA
Прогноз:	стабільний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності, та перспективних планів на майбутнє. Крім того, у ході рейтингової оцінки висвітлюється інформація щодо існуючої системи управління, а також політичної ситуації в регіоні та взаємодії різних гілок влади.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій виконавчим комітетом Полтавської міської ради, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	02.09.2008 р.	21.05.2009 р.	03.12.2009 р.
Рівень кредитного рейтингу	uaA	uaA	uaA
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	оновлення	оновлення

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaA характеризується ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Полтави підтримується:

- прийнятним рівнем виконання річного плану загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів;
- відсутністю прямого боргу Полтавської міської ради станом на 01.07.2009 року та помірним рівнем його запланованого зростання у майбутньому: у разі залучення кредиту, пряме боргове навантаження складатиме 13,2% від запланованого на 2009 рік обсягу доходної частини міського бюджету без урахування трансфертів;
- відсутністю концентрації надходжень до бюджету за основними платниками податків;
- перевищенням, у I півріччі 2009 року, як і у попередніх періодах, основними показниками економічного розвитку міста в розрахунку на одного мешканця над відповідними середніми показниками по країні: обсягу реалізації промислової продукції – на 21,6%, обсягу інвестицій в основний капітал – на 25,5%, обсягу введеного в експлуатацію житла на у 2,4 рази, обсягу роздрібного товарообороту – на 69,7%.

Рівень кредитного рейтингу м. Полтави обмежується:

- уповільненням темпів зростання доходної частини бюджету міста у 2009 році, що зумовлюється негативними наслідками кризових явищ в економіці України;
- погіршенням ситуації на ринку праці міста у I півріччі 2009 року: скороченням середньооблікової чисельності зайнятих (на 1,8%, порівняно з 2008 роком) та зменшенням рівня середньомісячної заробітної плати (на 1,4%, порівняно з 2008 роком) за залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів перевищує 75%);
- високим рівнем зношеності, об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури та житлового фонду міста, необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення, за одночасного високого рівня заборгованості населення за житлово-комунальні послуги.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися протягом I півріччя 2009 року в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Полтава, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Полтавської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2004-2008 рр. та I півріччя 2009 року наведено у таблиці.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Полтави¹ у 2004-2008 рр. та I півріччі 2009 року

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	I півріччя 2009 року	Темп росту I півріччя 2009 р. до 2008 р., %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду)	310,0	308,5	306,2	303,6	301,6	300,5	99,6
Середньооблікова чисельність працівників, тис. осіб	124,6	125,1	126,7	125,3	122,0	119,8	98,2
Рівень зареєстрованого безробіття, %	2,0	1,9	1,5	1,2	1,9	2,4	125,3
Середньомісячна заробітна плата, грн.	665,3	878,6	1 109,7	1 390,0	1 820,0	1 795,0	98,6
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	1,0	1,3	2,2	1,0	7,6	13,3	175,0
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	3 838,6	3 109,9	3 939,5	5 048,4	6 745,6	3 288,0	98,0
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	1 147,3	1 343,0	1 710,4	2 074,9	2 686,0	442,9	36,0
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	31,5	31,7	42,1	50,3	52,1	52,9	101,5
Зовнішньоторговельний оборот, млн. доларів США	1 886,7	343,3	394,2	1 960,3	420,5	115,7	55,0
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	52,5	77,5	91,8	96,0	107,8	36,2	150,5
Обсяг роздрібно-товарообігу, млн. грн.	882,0	1 074,6	1 487,4	2 288,8	2 765,8	1 148,1	100,4

* кількість зайнятих у всіх сферах економічної діяльності без урахування малого бізнесу

Демографія, трудові ресурси та заробітна плата

Протягом аналізованого періоду чисельність наявного населення м. Полтави зменшилась на 1,1 тис. осіб і станом на 01.07.2009 р. склала 300,5 тис. осіб. У I півріччі 2009 року продовжено тенденцію, сформовану у 2006-2008 рр., щодо скорочення чисельності населення як за рахунок природного, так і механічного скорочення.

Протягом аналізованого періоду кризові явища в економіці України продовжили негативно впливати на ситуацію на ринку праці м. Полтави. Загальна кількість зайнятих

¹ Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведено після відповідного округлення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться у звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових

протягом I півріччя 2009 року зменшилась на 2,2 тис. осіб або на 1,8%. Крім того адміністрації підприємств та організацій міста продовжували практику застосування вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого часу. Це негативно впливає на обсяг фонду оплати праці у місті, що, у свою чергу, призводить до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Наслідки промислово-фінансової кризи негативно вплинули на динаміку доходів населення міста. Так, середньомісячна заробітна плата у Полтаві протягом січня-червня 2009 року зменшилась порівняно з 2008 роком, на 1,4% і склала 1 795,0 грн. Розмір середньомісячної заробітної плати вперше за п'ять років був менше, ніж у середньому по країні, що, відповідно, призводить до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста, більше 75% якої формує податок з доходів фізичних осіб. Найвищі темпи скорочення оплати праці спостерігалися за такими видами економічної діяльності як «Державне управління», «Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям», «Будівництво», та «Оптова і роздрібна торгівля».

З огляду на найбільшу кількість зайнятих та найвищий рівень оплати праці, бюджетоформуючими видами економічної діяльності у м. Полтаві є «Промисловість», «Транспорт та зв'язок», «Освіта» та «Державне управління». Бюджету міста Полтави характерний помірний рівень галузевої диверсифікації податкових надходжень та відсутність залежності від діяльності одного підприємства чи групи компаній.

Обсяг заборгованості з виплати заробітної плати у м. Полтаві протягом I півріччя 2009 року збільшився у 1,7 рази і станом на 01.07.2009 р. склав 13,3 млн. грн. Співвідношення обсягу заборгованості з обсягом середньомісячного загальноміського фонду заробітної плати за I півріччя 2009 року залишається на помірному рівні – 6,2%.

Наслідки світової фінансово-економічної кризи у короткостроковій перспективі будуть продовжувати негативно впливати на ринок праці м. Полтаві, що позначиться на подальшому скороченні ринку праці міста, зменшенні темпів зростання середньомісячної заробітної плати та зростання заборгованості з її виплати. Це призводить до погіршення бюджетно-фінансової забезпеченості міста.

Промисловість

Основними платниками податків є підприємства промисловості та сфери державного управління. З огляду на те, що питома вага податків, які сплатили у I півріччі 2009 року 20 основних підприємств-платників до міського бюджету, становить близько 20,0% загального обсягу доходів бюджету міста без урахування трансфертів, можна зробити висновок, що доходна база міського бюджету є досить диверсифікованою, та відсутня податкова залежність від певного підприємства чи групи компаній.

Промисловий комплекс м. Полтави у I півріччі 2009 року демонстрував незначне зменшення обсягів реалізації промислової продукції. Темпи зростання обсягів продукції реалізованої промисловими підприємствами міста (у фактичних цінах) у січні-червні 2009 році, становили 98,0% (загальнодержавний показник 75,9%).

Збереження негативних тенденцій в економіці України внаслідок світової фінансової кризи призвели до скорочення обсягів реалізації промислової продукції в окремих галузях промислового комплексу міста. Найбільші темпи падіння обсягів реалізації спостерігалось у галузях «Хімічна та нафтохімічна промисловість», «Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів», «Металургія та оброблення металу» та «Машинобудування, ремонт та монтаж машин і устаткування». Відповідно погіршення показників фінансово-економічної діяльності вплинули на рівень сплати окремими підприємствами промисловості, що у попередні періоди відносились до найбільших платників податків до бюджету міста (ВАТ «Полтавський турбомеханічний завод» ВАТ «Тепловозремонтний завод», ВАТ «Полтавський автоагрегатний завод»).

Протягом січня–червня 2009 року підприємствами промислового комплексу м. Полтави було реалізовано промислової продукції на 3 288,0 млн. грн. а у розрахунку на одного мешканця міста обсяг реалізації промислової продукції підприємствами залишається більшим за середнє значення по країні (на 21,6% за результатами січня–червня 2009 року).

Галузева структура реалізації промислової продукції у I півріччі 2009 року не зазнала значних змін і характеризувалась подальшим зростанням питомої ваги у структурі реалізації найбільших за обсягами реалізації галузей промисловості – «Добувної промисловості» та «Виробництво та розподілення електроенергії газу та води». Крім того, провідні позиції у структурі реалізації промислової продукції міста за підсумками січня–червня 2009 року займали «Харчова промисловість» та «Машинобудування».

Інвестиційна та будівельна діяльність

У I півріччі 2009 році обсяг капіталовкладень в економіку міста продовжив скорочуватись. Зокрема, обсяг інвестицій в основний капітал, освоєний підприємствами м. Полтави у січні–червні 2009 року, зменшився (у порівняних цінах), порівняно з показником аналогічного періоду попереднього року, на 64,0%. У розрахунку на одного мешканця обсяг інвестицій в основний капітал у I півріччі 2009 року, як і в попередніх періодах, перевищує середній показник по країні в цілому.

Основним джерелом інвестицій в основний капітал залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких протягом звітного періоду було освоєно 58,4% усього обсягу коштів. Високою у I півріччі 2009 року залишалась також питома вага коштів населення, які інвестуються в житлове будівництво (12,2%), а також кредити банків та інші позики (25,5%).

Протягом I півріччя 2009 року в м. Полтаві було введено в експлуатацію 36,2 тис. кв. м житла, що у 1,5 рази більше, порівняно з січнем–червнем 2008 року. У розрахунку на 1 000 мешканців площа введеного в I півріччі 2009 року в експлуатацію житла, як і у попередніх періодах, перевищує середнє значення по країні за відповідний період (у 2,4 рази) та складає 120,4 кв. м.

У I півріччі 2009 році на ринку нерухомості м. Полтави спостерігається поглиблення негативних явищ, викликаних фінансово-економічною кризою, внаслідок чого спостерігається: згорання розробки нових проектів, призупинення проектів, що

перебували на початковій стадії, затримки з введенням в експлуатацію об'єктів та скорочення кількості зайнятих у будівельній галузі (на 1,6%).

Іноземні інвестиції

Інвестиційна активність підприємств міста протягом I півріччя 2009 року характеризується низькими показниками участі іноземного капіталу у їх розвитку, зокрема протягом аналізованого періоду темп приросту обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку міста Полтави склав 1,5%, що є нижчим за загальнодержавний показник. Всього з початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 52,9 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця майже в 3,6 рази менше за середній показник по країні.

У звітному періоді, як і у попередніх роках, найпривабливішими для іноземного інвестування у м. Полтаві залишаються промисловість, операції з нерухомим майном, оптова торгівля. Найбільшими інвесторами впродовж 2004-2008 рр. та I півріччя 2009 року залишалися компанії з Російської Федерації, Кіпру, США та Сполученого Королівства.

Зовнішньоекономічна діяльність

Слід зазначити, що у I півріччі 2009 року, внаслідок світової фінансової кризи, відбулось скорочення обсягів зовнішньоекономічної торгівлі, на 45,0%, порівняно з аналогічним періодом 2008 року. Скорочення обсягу зовнішнього товарообороту забезпечено зменшенням як експорту, так і імпорту. Обсяг зовнішньоторговельного товарообороту у розрахунку на одного мешканця за результатами I півріччя 2009 року залишається більшим за середнє значення по Україні.

Не зважаючи на перевищення темпів скорочення товарного експорту підприємств м. Полтави відповідного показника імпорту товарів, сальдо зовнішньої торгівлі зберігає позитивне значення, а коефіцієнт покриття імпорту експортом становив 1,5.

Як і у попередньому році, у товарній структурі експорту найбільшу питому вагу мають продовольчі товари та продукція підприємств машинобудівної галузі. Товарна структура імпорту представлена продукцією машинобудування та продукцією металургійного комплексу.

Найважливішими країнами-партнерами у зовнішньоторговельних операціях м. Полтави є Російська Федерація та Німеччина, питома вага яких у загальному обсязі зовнішньоторговельного товарообороту міста складає 35,5%.

Торгівля і громадське харчування

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств м. Полтави збільшився у I півріччі 2009 року, порівняно з січнем–червнем 2008 року, на 0,4% у порівняних цінах та склав

1 148,1 млн. грн., що у розрахунку на одного мешканця в 1,7 рази більше за середнє значення по країні.

Перевищення показників роздрібного товарообороту у м. Полтаві над загальнодержавними показниками свідчить про вищі за середні по країні реальні доходи населення, у тому числі ті, що перебувають поза межами офіційної статистики та у подальшому є резервом для розширення бази оподаткування податком з доходів фізичних осіб.

Погіршення ситуації на споживчому ринку в Полтаві негативно впливає на наповнення бюджету міста. За результатами січня-червня 2009 року надходження від плати за торговий патент та ринкового збору скоротились, порівняно з аналогічним періодом попереднього року, на 34,5% та 1,5%, відповідно.

Житлове та комунальне господарство міста

Основними проблемами, пов'язаними з функціонуванням житлово-комунального господарства у м. Полтаві, є: зношеність інженерних мереж міста та необхідність забезпечення беззбиткового функціонування підприємств, що забезпечують життєдіяльність міста шляхом впровадження тарифів, які на 100% відшкодуватимуть витрати з надання житлово-комунальних послуг. Незважаючи на проведену роботу з перегляду тарифів на послуги з водопостачання та водовідведення, а також з централізованого опалення та постачання гарячої води, рівень покриття тарифами собівартості надання послуг у звітному періоді дорівнює 70,0-88,3%.

Упродовж I півріччя 2009 року з бюджету міста було здійснено відшкодування підприємствам житлово-комунального господарства на покриття різниці в тарифах на надані послуги та їх фактичною собівартістю у сумі 426,8 тис. грн.

Прострочена заборгованість населення за житлово-комунальні послуги протягом 2008 року зросла на 14,4%, до 51,7 млн. грн. У розрахунку на одного мешканця м. Полтави обсяг простроченої заборгованості за отримані послуги, яка обліковувалась житлово-комунальними підприємствами станом на 01.07.2009 р., перебував на помірному рівні і становив 172,1 грн. на 1 особу. Збільшення відбулося рахунок зростання обсягу боргу за усіма видами житлово-комунальних послуг.

Протягом I півріччя 2009 року місто не здійснювало капітальних видатків на оновлення міського комунального електротранспорту. У той же час сфера міського комунального електротранспорту потребує значних капіталовкладень у розвиток та оновлення рухомого складу

Земельні ресурси та комунальне майно

Полтавська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. Продаж земельних ділянок та об'єктів комунальної власності залишається основним джерелом

отримання коштів на фінансування капітальних видатків бюджету міста Полтави. За результатами I півріччя 2009 року питома вага надходжень від операцій з комунальним майном (продаж, оренда, користування) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 11,6% (10,1% у I півріччі 2008 року).

Слід зазначити, що в м. Полтаві у I півріччі 2009 року приватизація комунальної власності та продаж земельних ділянок проводились виключно шляхом викупу. Впродовж січня–червня 2009 року було реалізовано 2 земельні ділянки загальною площею 1,0 га та вартістю продажу 919,9 тис. грн., а також 8 об'єктів загальною площею 0,8 тис. кв. м та вартістю 2 682,6 тис. грн. Рівень виконання річного плану на 2009 рік з урахуванням змін за надходженнями до бюджету розвитку становив 38,0%, а порівняно з I півріччям 2008 року обсяг надходжень скоротився у 2,1 рази.

Можна прогнозувати, що тенденція до падіння попиту та, як наслідок, цін на майно комунальної власності та земельні ділянки, що спричинена загальною негативною динамікою соціально-економічного розвитку у країні, буде характерна для м. Полтави і у другій половині 2009 року. Це, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити процес реалізації програм капітального розвитку.

Обсяги надходжень від оренди землі, яка перебуває у розпорядженні територіальної громади м. Полтави, зберігають тенденцію до збільшення. Значною мірою цьому сприяє робота міської ради у напрямі покращення управління наявним майном та введення в дію нової нормативно-грошової оцінки землі.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Полтави, його було представлено у форматі бюджетного балансу з розбивкою за загальним та спеціальним фондами у таблиці:

Бюджет міста Полтави у форматі бюджетного балансу за 2007-2008 рр. та I півріччя 2009 року з розбивкою за фондами, тис. грн.

Показник	2007 рік			2008 рік			I півріччя 2009 року		
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Податкові надходження	308 253,7	9 005,5	317 259,2	398 057,0	9 633,5	407 690,6	192 122,9	4 606,4	196 729,3
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	9 233,5	103 553,9	112 787,4	14 336,6	102 620,0	116 956,6	8 826,0	41 881,3	50 707,3
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів, які передаються з однієї частини бюджету в іншу	115 271,0	13 694,8	128 965,8	134 389,7	7 099,7	141 489,3	52 591,5	10 416,8	63 008,3
Операційні надходження всього	432 758,2	126 254,2	559 012,4	546 783,3	119 353,2	666 136,5	253 540,4	56 904,5	310 444,9
Поточні видатки	252 582,9	24 586,1	277 169,0	335 593,4	21 714,1	357 307,4	181 691,7	9 576,2	191 267,9
Субсидії та поточні трансферти	141 626,4	4 737,0	146 363,4	183 780,0	8 557,4	192 337,4	75 777,8	11 276,7	87 054,5
Операційні видатки всього	394 209,3	29 323,1	423 532,4	519 373,4	30 271,5	549 644,9	257 469,5	20 852,9	278 322,4
Операційний баланс	38 548,9	96 931,1	135 480,0	27 409,9	89 081,7	116 491,7	-3 929,1	36 051,6	32 122,5
Фінансовий дохід	4 274,6	0,0	4 274,6	5 185,0	0,0	5 185,0	402,0	0,0	402,0
Фінансовий баланс	4 274,6	0,0	4 274,6	5 185,0	0,0	5 185,0	402,0	0,0	402,0
Поточний баланс	42 823,5	96 931,1	139 754,6	32 594,9	89 081,7	121 676,7	-3 527,1	36 051,6	32 524,5
Капітальні надходження	0,0	31 225,7	31 225,7	1,2	17 736,6	17 737,8	9,1	3 703,1	3 712,1
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	7 578,2	8 255,0	15 833,2	1 087,5	11 927,2	13 014,7	1 198,8	1 248,8	2 447,6
Капітальні надходження всього	7 578,2	39 480,7	47 058,9	1 088,7	29 663,9	30 752,6	1 207,9	4 951,9	6 159,7
Капітальні видатки	27 520,9	118 086,3	145 607,2	29 219,1	122 032,2	151 251,3	3 843,2	38 061,2	41 904,4
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	5 581,3	11 912,9	17 494,2	1 561,4	2 791,9	4 353,3	691,3	0,0	691,3
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	8 255,0	0,0	8 255,0	11 927,2	0,0	11 927,2	1 248,8	0,0	1 248,8
Капітальні видатки всього	41 357,2	129 999,2	171 356,4	42 707,7	124 824,1	167 531,9	5 783,3	38 061,2	43 844,5
Капітальний баланс	-33 779,0	-90 518,5	-124 297,5	-41 619,1	-95 160,3	-136 779,3	-4 575,4	-33 109,3	-37 684,7
Баланс після капітальних видатків	9 044,5	6 412,6	15 457,1	-9 024,1	-6 078,5	-15 102,6	-8 102,5	2 942,3	-5 160,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла з урахуванням повернення	10,0	-0,1	9,9	0,0	-47,5	-47,5	0,0	0,0	0,0
Профіцит/дефіцит	9 034,5	6 412,7	15 447,2	-9 024,1	-6 031,0	-15 055,1	-8 102,5	2 942,3	-5 160,2
Фінансування	-9 034,5	-6 412,7	-15 447,2	9 024,2	6 031,0	15 055,2	8 102,5	-2 942,3	5 160,2

Джерело: Міське бюджетно-фінансове управління Полтавської міської ради

Під впливом погіршення динаміки соціально-економічного розвитку міста, спричиненого кризовими явищами в економіці країни, темп зростання операційних надходжень до бюджету м. Полтави у звітному періоді суттєво уповільнився за одночасного збереження високого темпу зростання операційних видатків. Таким чином за результатами I півріччя 2009 року за загальним фондом бюджету мало місце негативне сальдо операційного балансу.

Як і у попередніх бюджетних періодах, у структурі операційних надходжень бюджету міста Полтави домінують податкові надходження, зокрема податок з доходів фізичних осіб та плата за землю. У той же час скорочення чисельності працівників, зменшення заробітної плати та запровадження адміністративних скорочень робочого часу – все це негативно вплинуло на динаміку надходжень податку з доходів фізичних осіб у аналізованому періоді.

У 2009 році місто Полтава зберігає статус міста-донора та перераховує кошти до Державного бюджету в обсязі перевищення за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозного обсягу доходів над розрахунковим обсягом видатків місцевого бюджету. Протягом I півріччя поточного року до Державного бюджету було перераховано 9,9 млн. грн., що у 2,0 рази менше, ніж у I півріччі 2008 року. Відповідно питома вага вилучень у загальній структурі видаткової частини бюджету без урахування коштів, які передаються з однієї частини бюджету в іншу скоротилась і становила 3,2%.

Необхідно зазначити, що через невідповідність графіка фінансування видаткових статей загального фонду динаміці відповідних надходжень протягом 2008 року мали місце тимчасові касові розриви, які покривалися за рахунок короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку. Протягом останніх 5 років їх обсяг не мав сталої динаміки, а за результатами січня–червня 2009 року загальна сума короткотермінових позичок, що залучалися з єдиного казначейського рахунку, складає 34,9 млн. грн., що у 4,1 рази більше за показник 2008 року. Середньострокові позички протягом I півріччя 2009 року бюджетом міста з єдиного казначейського рахунку не залучались.

Протягом 2003-2008 рр. з метою розширення джерел фінансування загального фонду, Полтавська міська рада проводила активні операції з тимчасово-вільними бюджетними коштами, що мало наслідком щорічне надходження до бюджету міста відсоткових платежів банків. Слід зазначити, що основну частину коштів, розміщених на депозитних рахунках було повернено до бюджету ще у 2008 році. Станом на 01.01.2009 року на депозитних рахунках залишалось 7,5 млн. грн. тимчасово-вільних бюджетних коштів. Протягом I півріччя 2009 року до бюджету міста надійшло 402,0 тис. грн. відсоткових платежів банків за користування тимчасово-вільними бюджетними коштами. Це, а також відсутність у Полтавської міської ради прямих боргових зобов'язань, які б потребували видатків на їх обслуговування обумовили формування у аналізованому бюджетному періоді позитивного фінансового балансу бюджету міста. При цьому станом на 01.07.2009 року залишок коштів, які розміщені на депозитних рахунках скоротився у 4,1 рази.

У зв'язку з суттєвим зменшенням обсягу надходжень до бюджету розвитку у I півріччі 2009 року, обсяг капітальних видатків, здійснених у січні-червні поточного року, є значно меншим, порівняно з попередніми бюджетними періодами. Відповідно, негативний капітальний баланс бюджету міста у I півріччі 2009 року був меншим, ніж у попередні роки.

Загалом бюджет міста Полтави за підсумками I півріччя 2009 року було виконано з дефіцитом обсягом 5 160,2 тис. грн. При цьому дефіцит загального фонду бюджету склав 8 102,5 тис. грн., тоді як спеціальний фонд бюджету було виконано з профіцитом обсягом 2 942,3 тис. грн.

Дефіцит, що утворився за наслідками виконання загального фонду бюджету міста у I півріччі 2009 року, було покрито за рахунок залучення короткострокових позичок з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів та за рахунок зміни залишків на рахунках місцевих бюджетів. Станом на 01.07.2009 р. обсяг заборгованості за залученими позичками склав 6 662,7 тис. грн.

Показник ліквідності бюджету міста за загальним та спеціальними фондами за підсумками виконання бюджету міста у I півріччі 2009 року знаходився на помірному рівні та склав 3,0% та 11,6% відповідно.

Виконання доходної частини бюджету

У I півріччі 2009 року вперше, починаючи з 2004 року, обсяг доходної частини бюджету м. Полтави без урахування трансфертів зменшився, порівняно з попереднім періодом. У січні-червні 2009 року до бюджету м. Полтави надійшло доходів без урахування трансфертів на 1,1% менше, ніж у відповідному періоді минулого року.

Погіршення соціально-економічного розвитку міста, що відбулося під впливом поглиблення наслідків промислово-фінансової кризи у країні, негативно позначилося на обсягах надходжень до бюджету більшості доходів.

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету міста Полтави у січні-червні 2009 року, як і у попередніх періодах, були типовими для більшості місцевих бюджетів України. Найвагомішими джерелами формування доходів бюджету міста були податкові надходження та офіційні трансферти.

До загального фонду бюджету м. Полтави у I півріччі 2009 року надійшло доходів без урахування трансфертів обсягом 201,4 млн. грн. (на 1,5% більше, порівняно з відповідним періодом минулого року). Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за доходами загального фонду бюджету м. Полтави без урахування трансфертів за підсумками I півріччя було виконано на 49,2%, у тому числі за закріпленими доходами на 49,5% та за власними доходами – на 47,7%. Слід зазначити, що затверджений на 2009 рік Міністерством фінансів України обсяг закріплених доходів бюджету м. Полтави було виконано на 49,2%.

Податок з доходів фізичних осіб продовжує формувати основну частину закріплених доходів загального фонду бюджету міста. Порівняно з виконанням у I півріччі 2008 року, фактично виконаний обсяг податку в аналізованому періоді є на 0,9% меншим. Зменшення заробітної плати, передусім, на підприємствах промислового та будівельного комплексу міста, скорочення працівників – всі ці чинники негативно вплинули на динаміку надходжень податку з доходів фізичних осіб у I півріччі 2009 року.

Для бюджету м. Полтави характерним є високий рівень диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб у частині найбільших платників податку – зокрема у I півріччі 2009 року на 20 найбільших платників податку з доходів фізичних осіб припадало 24,6% загального обсягу надходжень податку.

Збільшення обсягу власних доходів підтримується переважно зростанням обсягу надходжень від плати за землю та плати за оренду цілісних майнових комплексів. Крім

того, в I півріччі 2009 році, як і у попередніх бюджетних періодах, до загального фонду бюджету міста надійшли відсоткові платежі за розміщені на депозитних рахунках у банку тимчасово вільні бюджетні кошти.

Обсяги доходної частини спеціального фонду бюджету м. Полтави у I півріччі 2009 року визначалися динамікою власних надходжень бюджетних установ. Динаміка надходжень до бюджету розвитку у I півріччі 2009 року свідчить про зменшення попиту на об'єкти комунальної власності, у зв'язку з падінням ділової активності у місті, що спричинено загальною негативною макроекономічною динамікою у країні. Це, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити виконання програм соціально-економічного розвитку міста Полтави.

Виконання видаткової частини бюджету

Порівняно з I півріччям 2008 року, обсяг видатків (без врахування коштів, що передаються із загального фонду в спеціальний) у I півріччі 2009 року збільшився на 5,0%, здебільшого, за рахунок збільшення видатків за галузями бюджетної сфери, що зумовлено зростанням оплати праці працівників бюджетних установ та витрат на комунальні послуги. За результатами звітного періоду з бюджету міста здійснено видатків обсягом 320 918,0 тис. грн., що складає 53,5% від затвердженого з врахуванням змін плану на 2009 рік.

Рівень виконання річного плану у січні-червні 2009 року за фінансуванням галузей бюджетної сфери та соціального захисту в цілому відповідає динаміці, що склалася у попередніх відповідних бюджетних періодах, проте спостерігається низький рівень виконання уточненого річного плану за окремими видатковими статтями, віднесеними до основних. Це пов'язано із низькими темпами наповнення бюджету міста, у тому числі за надходженнями субвенцій з державного бюджету.

Видаткова частина бюджету міста за функціональною класифікацією, як і в попередніх періодах, має соціальне спрямування. Значний обсяг бюджетних коштів спрямовується на фінансування освіти, охорони здоров'я, соціальний захист та соціальну допомогу, культуру та мистецтво та фізичну культуру та спорт (переважно асигнування на оплату праці працівників бюджетних установ, нарахування на заробітну плату та соціально спрямовані трансферти населенню), питома вага яких у структурі витрат бюджету без урахування коштів, що передаються з однієї частини бюджету в іншу, сягає 73,7%.

У 2009 році місто Полтава зберігає статус міста-донора, та, відповідно, до розрахунків МФУ перераховує частину коштів до Державного бюджету. Слід зауважити, що питома вага вилучень у загальній структурі видаткової частини бюджету без урахування коштів, які передаються з однієї частини бюджету в іншу, у I півріччі 2009 року скоротилась і становила 3,2%.

Низькі темпи перерахування субвенцій з Державного бюджету мало наслідком збільшення обсягу кредиторської заборгованості бюджету міста у 1,8 рази до 8,6 млн. грн. станом на 01.07.2009 р., погашення якої створюватиме додаткове навантаження на бюджет міста.

Виконання видаткової частини бюджету міста Полтави у I півріччі 2009 року характеризується зростанням питомої ваги поточних видатків (до 86,7%) загалом та закріплених статей зокрема (до 90,9%), що звужує можливості міста щодо розпорядження бюджетними коштами у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Боргові зобов'язання міста

Консолідований борг м. Полтави станом на 01.07.2009 р. складає 23 489,6 тис. грн., у тому числі:

- 6 662,7 тис. грн. – прямий борг бюджету м. Полтави;
- 3 846,6 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість бюджетних установ, що утримуються за рахунок загального та спеціального фондів бюджету міста
- 5 338,4 тис. грн. – непогашений залишок за кредитами, залученими комунальними підприємствами міста;
- 7 641,9 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств.

Плани щодо здійснення запозичень до бюджету міста в майбутньому

Полтавська рада планує вийти на ринок внутрішніх запозичень шляхом залучення позикових коштів до бюджету розвитку обсягом 50 млн. грн. терміном на 10 років. При цьому виплату проценту за цим кредитом передбачається проводити раз на рік. Отримані кошти будуть спрямовані на реконструкцію доріг міського значення.

Слід зазначити, що співвідношення суми запланованого запозичення до затвердженої доходної частини бюджету міста на 2009 рік без урахування трансфертів складає 13,2%, що відповідає помірному рівню прямого боргового навантаження на бюджет міста.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Полтави підтверджено на рівні uaA, прогноз стабільний.

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. К. Самойлова

**Старший фінансовий аналітик відділу
муніципальних рейтингів**

О. І. Луценко

Додатки

Бюджет міста Полтави у форматі бюджетного балансу 2004-2008 рр. та I півріччя 2009 року, тис. грн.

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	I півріччя 2009 року
Податкові надходження	142 650,2	178 284,9	223 762,7	317 259,2	407 690,6	196 729,3
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	13 520,5	20 365,4	46 231,9	112 787,4	116 956,6	50 707,3
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	41 866,6	65 993,8	99 642,3	128 965,8	141 489,3	63 008,3
Операційні надходження всього	198 037,2	264 644,0	369 636,9	559 012,4	666 136,5	310 444,9
Поточні видатки	113 697,7	168 764,6	210 233,2	277 169,0	357 307,4	191 267,9
Субсидії та поточні трансферти	69 676,7	78 448,2	124 371,7	146 363,4	192 337,4	87 054,5
Операційні видатки всього	183 374,3	247 212,8	334 604,8	423 532,4	549 644,9	278 322,4
Операційний баланс	14 662,9	17 431,3	35 032,0	135 480,0	116 491,7	32 122,5
Фінансовий дохід	1 364,2	2 856,3	1 626,7	4 274,6	5 185,0	402,0
Фінансовий баланс	1 364,2	2 856,3	1 626,7	4 274,6	5 185,0	402,0
Поточний баланс	16 027,1	20 287,6	36 658,8	139 754,6	121 676,7	32 524,5
Капітальні надходження	13 266,0	11 061,3	7 247,1	31 225,7	17 737,8	3 712,1
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	25 402,7	6 472,9	47 473,8	15 833,2	13 014,7	2 447,6
Капітальні надходження всього	38 668,7	17 534,2	54 720,9	47 058,9	30 752,6	6 159,7
Капітальні видатки	32 544,8	21 048,0	68 548,4	145 607,2	151 251,3	41 904,4
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	10 784,1	12 070,6	3 662,3	17 494,2	4 353,3	691,3
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	6 306,0	2 736,4	21 744,8	8 255,0	11 927,2	1 248,8
Капітальні видатки всього	49 634,9	35 855,0	93 955,5	171 356,4	167 531,9	43 844,5
Капітальний баланс	-10 966,2	-18 320,7	-39 234,5	-124 297,5	-136 779,3	-37 684,7
Баланс після капітальних видатків	5 060,9	1 966,8	-2 575,8	15 457,1	-15 102,6	-5 160,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	165,8	282,0	292,0	9,9	-47,5	0,0
Профіцит/дефіцит	4 895,1	1 684,8	-2 867,8	15 447,2	-15 055,1	-5 160,2
Фінансування	-4 895,1	-1 684,8	2 867,8	-15 447,2	15 055,1	5 160,2
Баланс	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Міське бюджетно-фінансове управління Полтавської міської ради

Джерела фінансування бюджету м. Полтави у 2003-2008 рр., тис. грн.

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	I півріччя 2009 року
Профіцит/дефіцит	4 895,1	1 684,8	-2 867,8	15 447,2	-15 055,1	-5 160,2
Фінансування	-4 895,1	-1 684,8	2 867,8	-15 447,2	15 055,1	5 160,2
Зміни залишків	223,8	1 945,2	364,4	-1 072,0	-1 620,3	-7 096,7
залишок на початок року	5 737,0	5 513,3	3 568,1	3 203,7	4 275,6	5 895,9
залишок на кінець року	5 513,3	3 568,1	3 203,7	4 275,6	5 895,9	12 992,6
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	-5 110,9	-3 619,3	2 973,0	-14 365,3	16 652,3	5 630,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	25 837,5	56 252,2	86 782,0	217 040,5	272 849,1	31 904,9
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	30 948,4	59 871,5	83 809,0	231 405,7	256 196,8	26 274,9
Фінансування за рахунок короткотермінових позичок за рахунок єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6 662,7
Запозичення	3 300,0	17 125,0	13 158,0	558,4	8 614,5	34 948,4
Погашення	3 300,0	17 125,0	13 158,0	558,4	8 614,5	28 285,6
Інші розрахунки	-7,9	-10,7	-469,6	-9,9	23,1	-35,8

Джерело: Міське бюджетно-фінансове управління Полтавської міської ради